

Informaatiolukutaidosta 16 kirjoittajan äänellä

Vesa Kautto

Anne Nevgi (toim.), *INFORMAATIOLUKUTAITO* yliopisto-opetuksessa
nid. 200 s. B5 1. painos. 2007, ISBN 978-951-570-746-8, Hinta: 28,00 €

Dosentti Anne Nevgin toimittama teos Informaatiolukutaito yliopisto-opetuksessa (Gaudeamus 2007, 200 sivua) kokoa 11 artikkelia, joilla on 16 kirjoittajaa. Heidän joukossaan on seitsemän kasvatustieteilijää, muut ovat kirjastonhoitajia.

Esipuheessa ei määritellä, mille lukijaryhmälle teos on suunnattu. Teos on ilmeisen hyödyllistä luettavaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kirjastoissa työskenteleville. Yhtä antoisa se ei valitettavasti ole yliopistojen opettajille, koska esimerkkejä opettajien keskeisestä tehtävästä eli tieteellisen kirjallisuuden arvioinnin ohjauksesta ei esitetä. Anne Nevgi luonnehtii kyllä hyvin opiskelijan tieteellisen ajattelun ja asiantuntijaksi kehittymisen vaiheita, jotka ovat likeisessä yhteydessä informaatiolukutaidon tavoitteisiin. Hän tarkastelee myös opettajan roolia opiskelijan kehityksen tukena, mutta varsin yleisellä tasolla.

Kirjalla on kuitenkin kolme tärkeää funktiota. Se antaa yleiskatsauksen informaatiolukutaidon opetukseen, kuvaa kokemuksia ja hyviä käytäntöjä sekä pyrkii avaamaan uusia näkökulmia aihealueen tarkasteluun.

Johdantoluvussa Anne Nevgi ja Eero Sormunen tiivistävät syyt, jotka tekevät informaatiolukutaidon tärkeäksi. Näitä ovat Internetin sisällön ja käytön laajeneminen, oppijakeskeiseen opetukseen siirtyminen, opiskelijoilta vaadittavat informaation haun, hallinnan ja uuden tiedon tuottamisen uudet taidot sekä opettajille tästä kehityksestä aiheutuvat haasteet.

Kaisa Sinikara luo katsauksen informaatiolukutaidon historiaan ja kansainvälisiin kehittämisverkostoihin. Anne Lehto kuvaa Suomen yliopis-

toikirjastojen vuonna 2004 aloittamaa hanketta informaatiolukutaidon opintosuunnitelman luomiseksi sekä informaatiolukutaidon tilaa vuonna 2005 tehdyn selvityksen valossa. Vastaajat pitivät vaikeana arvioida, miten suuren osan opiskelijoista kirjaston järjestämä koulutus tavoittaa. Uusista opiskelijoista arveltiin saavutettavan 34–100 prosenttia, kandidaattivaiheen opiskelijoista 75–80 prosenttia ja maisterivaiheen opiskelijoista 15–20 prosenttia.

Päivi Helminen kertoo Helsingin yliopiston tieto- ja viestintäteknikan opetuksesta (TVT-ajokortti), joka saatiin yliopiston johdon tuella pakolliseksi kaikille uusille opiskelijoille. Jarmo Saarti selostaa informaatiolukutaidon opetusta Kuopion yliopistossa. Mielenkiintoista on etenkin se, miten opetusta on integroitu tieteenalakohtaiseen opetukseen. Kurssi ”Farmakologia Internetissä” on esikuva, jota voisi soveltaa monilla aloilla. Myös omainformaattikokokeilu näyttää kokeilemisen arvoiselta käytännöltä. Mirja Iivonen, Johanna Tevaniemi ja Leena Toivonen kuvaavat kirjaston ja muun yliopiston suhteiden tiivistämistä käyttäjäkoulutuksen merkeissä Tampereen yliopistossa.

Opiskelijain informaatiotaitotavoitteet ja niiden arviointi mainitaan useassa artikkelissa. Taitojen arvioinnin pohjana ovat ennen muuta yhdysvaltalaisen kirjastojärjestöjen (ALA, ACRL) asettamat osaamisen perustavoitteet, joiden luonnetta jossain määrin kritisoidaan. Erikoista onkin, että omaehtoista oppimista tukevan informaatiolukutaidon tavoitteenasettelu pohjautuu behavioralistiseen opetusajatteluun.

Ralph Catts toteaa, että yliopistossa on pereh-

dyttävä tulevan ammatin vaatimiin tiedonhankintataitoihin. Cattsin mielestä informaatiolukutaitoa ei pidä yrittää arvioida yleisenä, tieteenalasta riippumattomana valmiutena. Samaan päätyvät Lasse Lipponen ja Kirsti Lonka, jotka tähdentävät tiedon saantia ja käyttämistä yhteisöllisenä ja välineistä riippuvana toimintana.

Arja Juntusen aiheena on informaatiolukutaitoon johdettavien tieteenalakohtaisten verkkokurssien pedagoginen arviointi. Arvioinnissa selvitettiin kurssien tavoitteiden asettamista, oppimisprosessin rakentamista, tehtävien ja oppimateriaalin kytkemistä tavoitteisiin sekä oppijan ohjauksen ja arvioinnin järjestämistä. Kaikkiaan arvioitiin seitsemän yliopistokirjaston 15 kurssia.

Kiinnostavia näkökulmia avaa Olli Mäkinen pohtiessaan informaatiolukutaidon ja etiikan suhdetta. Muun muassa plagiointi on tarkastelun kohteena. Mäkinen toteaa, että virtuaalimaailman peleissä ja anonymiteetin suojassa moraalinen sitoutuminen höltyy.

Mielenkiintoinen on myös Heikki Kynäslahden, Olli Vesterisen ja Seppo Tellan suorittama mediakasvatuksen kehitystrendien kuvailu. He katsovat, että mediakasvatus on kehittymässä suuntaan, joka on tärkeä informaatiolukutaidonkin kannalta. Kynäslahti, Vesterinen ja Tella puhuvat ”omaehtoista informaatiolukutaidosta”: yksilö ei vain vastaanota informaatiota Internetin kautta, vaan voi myös tuottaa sitä verkkoon itsenäisesti tai yhteisöllisesti. Esimerkkeinä he mainitsevat Wikipedian, keskustelupalstat ja verkkoyhteisöt. 📖

Tietoa kirjoittajasta:

Vesa Kautto
Korvenkatu 77 F 11, 33300 Tampere
puh. 050-3219179